

Akkukierrätys Pb Oy

Akkukierrätys Pb Oy:n toimitusjohtaja Henrik Carlsson uskoo, että yhä useampien tuottajavastuullisten tuotteiden arvo kääntyy vielä positiiviseksi, kun raaka-ainehinnat kohoavat.

Pelikenttä muuttuu, kun romulla on positiivinen arvo

Lyyjypohjaisilla akuilla on loppuun palvelleenakin jo pitkään ollut positiivinen arvo. Viime vuosisadan puolivälissä, kun akkukotelot olivat vielä kovakumia, akkuja jopa korjattiin ja käytettiin uudelleen. Jo kymmeniä vuosia romuakut on kerätty markkinoilta ja toimitettu kierrätyslaitoksiin, missä ne konvertoidaan uudelleen hyödynnettäväksi raaka-aineeksi.

Lyijyakun materiaalit kiertävät teknisesti erittäin hyvin. Akun lyijystä hyödynnetään lähes 100 prosenttia. Sitä käytetään muun muassa uusien akkujen valmistuksessa. Polypropeenimuoviset akkukotelot kierrätetään ja käytetään uusien akkukoteloiden materiaaliksi. Hapot neutraloidaan ja hyödynnetään esimerkiksi kaivosteollisuudessa. Suomessa lyijypohjaisten akkujen vuotuinen noin 15 000 tonnin keräysmäärä vastaa suurin piirtein maahantuotujen akkujen määrää.

Jätelain muutos 2008 toi lyijyakut muiden akkujen ja paristojen kanssa tuottajavastuun piiriin. Maahantuojille tilanne oli outo, kun kierrätys oli jo kauan toiminut ja markkinoilla oli terveellinen kilpailu romuakuista. Akkukierrätys Pb Oy perustettiin tuottajayhteisöksi hoitamaan tuottajavastuu lyijyakujen maahantuojien puolesta. Koska markkinoilla toimi jo tehokkaita keräysjärjestelmiä, ei tuntunut mielekkäältä rakentaa rinnalle tuottajien omaa keräyspisteverkostoa. Sen sijaan pyrittiin yhteistyöhön alalla jo toimivien johtavien operaattoreiden kanssa.

Neljstä merkittävästä operaattorista kolme oli valmiita yhteistyöhön Akkukierrätyksen kanssa. Näin voitiin Akkukierrätyksen kierrätysjärjestelmä rakentaa pitkälti jo ennestään toimivia markkinaehtoisia keräysjärjestelmiä hyödyntäen. Akkukierrätyksellä on 650 kiinteää keräyspistettä yli 200 kunnassa. Lisäksi akut kerätään mobiilikeräyksillä monissa kunnissa.

Yksi merkittävä operaattori jättäytyi ulkopuolelle, koska halusi toimia romuakkumarkkinoilla ilman tuottajayhteisön kautta tulevia sidonnaisuuksia viranomaisiin. Myös muutama akkujen maahantuoja jättäytyi tuottajayhteisön ulkopuolelle. Ne pyrkivät rakentamaan omat keräysjärjestelmänsä ja käymään myös romuakuilla kauppaa. Nähtäväksi jää, jaksavatko nämä yksittäiset yritykset rakentaa viranomaisia tyydyttävät valtakunnallisesti kattavat keräysjärjestelmät.

Kun tuotteella on romunakin positiivinen raaka-ainearvo, se varmasti kerätään markkinoilta. Romuakkuja on jopa varastettu keräyspisteistä ja laittomasti viety maasta. Suurissa keskuksissa keräilijöitä on runsaasti. Syrjäseuduilla keräily jää usein tuottajien hoidettavaksi. Kun tuottaja

on ainoa, jolla on velvoite kerätä akkuja valtakunnallisesti, paikallisia ”kermankuorijoita” voi syntyä runsaasti.

Tuottajayhteisön kierrätysjärjestelmän kannalta tässä tilanteessa on erittäin tärkeää, että viranomaiset huolehtivat siitä, että kaikki tuotteiden parissa toimijat työskentelevät samoilla ehdoilla. Näin ei ilman muuta ole. Tuottajia valvoo Pirkanmaan ELY-keskus, jolla on omat tuottajia koskevat vaatimuksensa. Muita, täysin laillisesti toimivia keräilijöitä sitovat vain yleiset lait ja useissa tapauksissa tasoltaan vaihteleva kuntien ympäristövalvonta.

Akkujen osalta Pirkanmaan ELY-keskus vaati aluksi kaikille tuottajien keräyspisteille ympäristölupaa. Lupaa ei vaadittu muilta toimijoilta. Tämän vaatimuksen läpivienti olisi vakavasti vaikeuttanut tuottajayhteisön keräysjärjestelmän rakentamista. Onneksi asiassa löytyi sopuisa ratkaisu, kun ympäristöministeriö sääti, että kaikilla lyijyakujen vastaanottopaikoilla pitää olla joko ympäristölupa tai valvovan viranomaisen tarkastuspöytäkirja. Nyt eroa on vain eri viranomaisten valvonnan tehokkuudessa.

Raaka-ainehintojen kohotessa uskon, että yhä useammalle tuottajavastuun piirissä olevalle tuotteelle tulee positiivinen raaka-ainearvo. Tämä muuttaa pelikenttää, koska silloin kisaan tulee mukaan monenlaisia ”kermankuorijoita”. Ongelmajätteiden laadukkaan kierrätyksen varmistamiseksi on erittäin tärkeää, että tuottajia koskevat vaatimukset ja tehokas valvonta ulotetaan myös muihin toimijoihin.

Turvallisen ja tehokkaan kierrätyksen kannalta on onnetonta, jos tuottajavastuun piirissä olevan tuotteen kierrätyksestä vain pieni osuus hoituu tuottajien järjestelmien kautta. Tällöin merkittävä osa voi käytännössä ajautua valvonnan ulottumattomiin. Esimerkin sekavasta tilanteesta tarjoo romuautojen kierrätys, jossa alle puolet romuajoneuvoista poistuu tuottajien järjestelmän kautta.

Lainsäätäjät ja valvovat viranomaiset ovat avainasemassa, jotta kaikille toimijoille saadaan yhdenmukaiset pelisäännöt. Pelkät säännöt eivät kuitenkaan riitä, myös valvonnan täytyy koskea kaikkia toimijoita, jotta vältetään markkinoiden vinoutumiselta. Viranomaisilla täytyy olla resursseja valvoa muitakin toimijoita kun tuottajayhteisöjä.

Henrik Carlsson
toimitusjohtaja
Akkukierrätys Pb Oy